

# שימוש בשירותי בריאות ושביעות רצון בקרב אנשים עם מוגבלות

ליטל ברלב, עירא יערי, שולי ברמלי-גרינברג | מכון ברוקדייל

מאז החלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי בשנת 1995 חוקרים חוקרי מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל את תפקודה של מערכת הבריאות מנקודת מבטם של צרכני השירותים. אחת לשנתיים נערך סקר מעקב טלפוני הבוחן באיזו מידה הושגו המטרות העיקריות של החוק: שיפור איכות שירותי הבריאות והגברת השוויוניות בין מגוון קבוצות אוכלוסייה. בשנת 2016 נוספו לסקר שאלות אשר מאפשרות איתור של אנשים עם מוגבלות.<sup>1</sup>

מסקר זה מבוסס על נתוני הסקר שנערך בשנת 2016. הסקר דגם למעלה מ-2,000 נפש מקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל, מגיל 22 ומעלה.

מן הממצאים עולה כי אנשים עם מוגבלות:

1 / צורכים יותר שירותי בריאות: ביקורים אצל רופאים, ביקורים בחדר מיון, אשפוזים, ניתוחים ושימוש בתרופות.

2 / מוותרים יותר על שירותי בריאות, כגון טיפולי שיניים ותרופות בשל העלות הכלכלית שלהם, ופחות מהם מבוטחים בביטוח בריאות פרטי.

3 / מרגישים פחות בטוחים ביכולת הכלכלית שלהם לממן טיפול אם חלילה יחלו במחלה קשה.

הפערים האלה בין אנשים עם מוגבלות לבין אנשים ללא מוגבלות מובהקים גם כאשר נעשית בקרה על המשתנים מגדר, גיל, מגזר והשכלה.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> ראה פירוט השאלות בנספח א'.

<sup>2</sup> בוצעו גרסיות לוגיסטיות שבהן הוכנסו המשתנים הנ"ל והמשתנה קיום מוגבלות. קיום מוגבלות נמצא תורם להסבר השונות באופן מובהק בכל המשתנים למעט פנייה לרופא המשפחה דרך אתר האינטרנט או שירותים מקוונים.

# עיקרי הממצאים

17% מכלל המשיבים על הסקר אותו כאנשים עם מוגבלות.<sup>3</sup>



אנשים עם מוגבלות צורכים יותר שירותי בריאות

אחוז מן האנשים ללא מוגבלות	אחוז מן האנשים עם מוגבלות	
88	96	ביקרו אצל רופא משפחה בשנה האחרונה
41	67	ביקרו אצל רופא מקצועי ב-3 החודשים האחרונים
24	39	ביקרו בחדר מיון בשנה האחרונה
13	38	אושפזו בשנתיים האחרונות
11	25	עברו ניתוח בשנתיים האחרונות
39	85	השתמשו בתרופות מרשם מדי יום לפחות במשך חודש רצוף בשנה האחרונה

<sup>3</sup> שיעור נמוך מן השיעור שנמצא בסקר החברתי, שבו אותו 21% מן המשיבים כאנשים עם מוגבלות. סביר להניח כי הדבר נובע משיטות מחקר שונות (שאלון טלפוני לעומת ראיון פנים אל פנים).

## בעיות כלכליות פוגעות יותר בצריכת שירותי הבריאות ובביטחון הבריאותי של אנשים עם מוגבלות



א. אנשים עם מוגבלות בטוחים פחות שאם חלילה יחלו במחלה קשה, יוכלו להרשות לעצמם מבחינה כלכלית את הטיפול שיזדקקו לו

**33%**

מן האנשים  
ללא מוגבלות

**23%**

מן האנשים  
עם מוגבלות

בטוחים או  
בטוחים מאוד

ב. אנשים עם מוגבלות מוותרים יותר על טיפולי שיניים ועל תרופות בשל העלות הכלכלית לעומת אנשים ללא מוגבלות



ויתור על תרופות  
בשל התשלום הנדרש  
(אתה ו/או בני משפחתך)

**14%**

מן האנשים עם מוגבלות



ויתור על טיפול שיניים  
בשל התשלום הנדרש  
(אתה ו/או בני משפחתך)

**29%**

מן האנשים עם מוגבלות

**3%**

מן האנשים ללא מוגבלות

**16%**

מן האנשים ללא מוגבלות

ג. לפחות אנשים עם מוגבלות יש ביטוח בריאות פרטי

**59%**

מן האנשים  
ללא מוגבלות

**36%**

מן האנשים  
עם מוגבלות

יש ביטוח בריאות פרטי  
(אתה, בן משפחתך  
או המעסיק משלם)

## יותר אנשים עם מוגבלות מדווחים על תחושה של מצוקה נפשית שהיה להם קשה להתמודד איתה בעצמם



**11%**  
מן האנשים  
ללא מוגבלות

**37%**  
מן האנשים  
עם מוגבלות

הרגשת מצוקה נפשית שהיה קשה להם להתמודד איתה בעצמם בשנה האחרונה

## אנשים עם מוגבלות משתמשים פחות בשירותי האינטרנט של קופות החולים



צפייה או קריאה של מידע רפואי אישי מאתר קופת החולים בשנתיים האחרונות

**31%**  
מן האנשים עם מוגבלות



פנייה לרופא המשפחה דרך אתר האינטרנט או השירותים המקוונים בשנתיים האחרונות

**15%**  
מן האנשים עם מוגבלות

**45%**  
מן האנשים ללא מוגבלות

**21%**  
מן האנשים ללא מוגבלות

## אנשים עם מוגבלות באופן כללי מרוצים פחות מקופת החולים שלהם



**38%**  
מן האנשים  
ללא מוגבלות

**34%**  
מן האנשים  
עם מוגבלות

מרוצים מאוד מקופת החולים שלהם

# נספח א' | הגדרת אנשים עם מוגבלות על פי תשובות המשיבים על הסקר

מסמך זה מבוסס על הגדרת המוגבלות על פי דיווח סובייקטיבי של המשיבים.<sup>4</sup>

בסקר המעקב, בין יתר השאלות, נשאלו המרואיינים:

- א. האם יש לך כיום מחלה כרונית, או בעיה רפואית חריפה? (כמו יתר לחץ דם, סוכרת, מחלת לב, בעיה כתוצאה מתאונה, מאירוע מוחי, סרטן או מאירוע אחר)? 1. כן 2. לא
- ב. האם יש לך בעיה פיזית, או בעיה נפשית, או מוגבלות כלשהי? (הכוונה לבעיה הקיימת שישה חודשים או יותר)? 1. כן 2. לא
- ג. האם הבעיה או הבעיות שהזכרת מונעות ממך לעבוד במשרה מלאה, או מגבילות את היכולת שלך לבצע עבודות בית או פעילויות יום-יומיות אחרות? 1. כן 2. לא

על בסיס תשובותיהם חולקו המרואיינים לשתי קבוצות:

- א. **אנשים עם מוגבלות** - אנשים שדיווחו **שיש להם בעיה** כרונית, או בעיה רפואית חריפה, או בעיה פיזית, או בעיה נפשית, או מוגבלות כלשהי הקיימת שישה חודשים או יותר, והיא **מונעת** מהם לעבוד במשרה מלאה, או מגבילה את היכולת שלהם לבצע עבודות בית או פעילויות יום-יומיות אחרות.
- ב. **אנשים ללא מוגבלות** - אנשים שדיווחו כי **אין להם** מחלה כרונית ולא בעיה רפואית חריפה ולא בעיה פיזית או בעיה נפשית או מוגבלות כלשהי הקיימת שישה חודשים או יותר, וכן אנשים שדיווחו כי **יש להם בעיה** כזו, אך היא לא מונעת מהם לעבוד במשרה מלאה או מגבילה את היכולת שלהם לבצע עבודות בית או פעילויות יום-יומיות אחרות.

---

<sup>4</sup> גישה זו מקובלת בעולם ומשקפת את ההכרה בכך שמוגבלות היא תופעה מורכבת הנובעת מאינטראקציה בין לקות ובין חסמים חברתיים וסביבתיים. גישה סובייקטיבית זו עולה בקנה אחד עם הסברה שהאדם עצמו יודע טוב מכל גורם אחר כיצד לקיות הבריאות שלו משפיעות על תפקודו ועל השתלבותו בחברה.